

Budgetunderlag 2025–2027 Teknik- och servicenämnden

Innehåll

1.	BUDGETUNDERLAG 2025-2027	3
1.1.	Budgetunderlagets funktion	3
1.2.	Tilldelad ram	3
1.3.	Styrdokument	4
2.	NULÄGESBILD	4
3.	TEKNIK- OCH SERVICENÄMNDENS BEHOV	7
4.	INVESTERINGAR	10
5.	KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN BUDGETTILLDELNING	13

1. Budgetunderlag 2025-2027

1.1. Budgetunderlagets funktion

Mål- och budgetförutsättningar 2025–2027 har tagits fram kommungemensamt och har behandlats i kommunstyrelsen. Den redogör för skatteunderlagets och demografins utveckling och kommunens förväntade budgetutrymme 2025. Den innehåller en preliminär budgetram för varje nämnd.

Varje nämnd ska därefter ta fram ett budgetunderlag som beskriver konsekvenserna av den preliminärt tilldelade ramen samt kompletterande information och specificering av förändrade behov (denna rapport). Därefter följer politisk beredning som leder till förslag till kommunens budget.

Teknik- och servicenämnden arbetar utifrån uppdrag givna av kommunfullmäktige, men även utifrån uppdrag som kommunstyrelsen, genom delegation från kommunfullmäktige, har möjlighet att ge teknik- och servicenämnden inom vissa ärendetyper.

1.2. Tilldelad ram

Begreppet budgetram används för de medel som fördelas från kommunfullmäktige till respektive nämnd. Den preliminära budgetramen för teknik- och servicenämnden är 22,8 mnkr.

Budget 2025, ram	23 000
Förändringsuppdrag	-200
Ram 2025, preliminärt	22 800

För att finansiera de kapitalkostnader som uppstår som en följd av de investeringar i välfärden som planeras för, behöver ett ekonomiskt utrymme frigöras som motsvarar 1% av verksamhetens nettokostnader. Detta införs i nämndernas

preliminära ramar som ett förändringsuppdrag.

1.3. Styrdokument

Teknik- och servicenämnden har drivit och bidragit till flera viktiga styrdokument under framtagande eller antagna under 2024; VA-plan/utbyggnadsplan, grönplan, skogspolicy, kontinuitetsplan/krisplan, inventering solceller, avfallsplan och klimatlöften. Dessa styrdokument ställer höga och nya krav på förvaltningen och det finns många förväntningar att leva upp till. För att förverkliga planerna behöver också medel anvisas så att rätt förutsättningar finns. I tidigare års budgetar har samhällsbyggnadsnämnden fått en utökad ram för att öka takten, men i samband med upplösningen av samhällsbyggnadsnämnden till teknik- och service, kommunstyrelsen och bygg- och miljö har dessa tillskott fördelats ut på nämnderna. Av de tillfälliga medel som tillförts ligger majoriteten hos plan- och exploateringsenheten (kommunstyrelsen). Det är viktigt att hela tiden utvärdera förutsättningarna för förvaltningen så att det finns en bra balans mellan mål och medel. Kedjan är fortsatt sårbar; rekryteringar, personberoenden och kompetensförsörjning påverkar möjligheten att få en effektivare ärendegång/process för att omhänderta hela behovet och samtidigt att hålla hög takt i utvecklingsarbetet.

2. Nulägesbild

Kommunen har en expansiv vision och förväntas växa. Omvärldsfaktorer har lett till lägre barnafödande och färre bostadsbyggen, något som påverkar tillväxttakten negativt. Bollebygd prognostiserar trots det en fortsatt god befolkningsutveckling, om än i lägre takt än vision 2035.

Befolkningsutvecklingen medför i sin tur ett investeringsbehov avseende utbyggnad av kommunal service och allmänna anläggningar såsom till exempel förskola, skola och äldreboende. Detta ställer höga krav på planberedskapen. För att möta dessa verksamhetsbehov krävs underhåll och utbyggnad av infrastrukturen där det eftersatta underhållet på VA och gata är att särskilt beakta. Fokus läggs på att kunna tillskapa permanenta lösningar där medborgarna får så mycket verksamhet som möjligt för pengarna. Delar av kommunens långsiktiga

investeringsbehov beskrivs utförligt i lokalresursplanen som ägs av kommunstyrelsen, medan budgetunderlaget syftar till att beskriva nämndens behov av tillskott för att fortsätta utveckla verksamheten utifrån de lagar, regler och omställningar som är gällande.

Teknik- och servicenämnden har en viktig roll i kommunens vardagliga drift samt i planeringen av större projekt. Verksamheter som VA, Gata, park, lokalvård och fastighetsskötsel behöver vara representerade och delaktiga i planeringen av kommunens långsiktiga utveckling för att säkerställa ett fungerande flöde av vatten och transporter. Investeringar och utbyggnader innebär oftast högre driftkostnader, vilket måste tas hänsyn till när framtida verksamhet planeras.

Växande uppdrag

Att rekrytera nya medarbetare inom vissa yrkeskategorier är fortsatt en utmaning för nämnden. Kompetensförsörjning krävs också inom nya områden för att möta samhällets förändrade behov. Detta leder till att arbetssätt behöver ses över och ny teknik kommer att implementeras. Implementering av nya arbetssätt och teknik tar dock tid och kräver engagemang. Nämndens områden är stora och komplexa - för att fortsätta utvecklas behövs en designerad person för att leda utvecklingsarbete.

Behovet av verksamhetslokaler är svårt att möta och lösningar blir i vissa fall provisorium genom modullösningar eller externt hyrda lokaler. Även dessa processer tar tid och tillfälliga lösningar är ofta kostsamma. Kommunen behöver också anpassa sina lokalytor för att optimera arbetssituationen med mycket distansarbete.

När kommunen behåller äldre lokaler för att klara av att möta behoven till dess nya har byggts, behöver vissa renoveringar ändå genomföras under den tid de skall nyttjas.

Anläggningar där det bokförda värdet inte speglar det verkliga värdet, har under de senaste åren inneburit stora jämförelsestörande kostnader för samhällsbyggnadsnämnden. Utgångsläget inför 2025 är bättre än tidigare år då mycket är uttrangerat/nedskrivet men eftersom teknik- och servicenämnden har ett

högt bokfört värde och många anläggningar återstår risken för likartade kostnader även framöver. Därför är det av stor vikt att fortsätta arbetet med att ta utredningar som driftkostnader för att förbättra förutsättningarna för kommande år.

Hela riket ser ett stort behov av VA-investeringar, likaså i Bollebygd. Då kommunen har få abonnenter men höga fasta kostnader (anläggningar, personal, med mera), samt ett mycket stort investeringsbehov behöver finansieringen stärkas för att säkerställa proaktivitet och minska risken för akuta åtgärder och negativa avvikelser. En detaljerad bild av VA-verksamheten och dess finansieringsbehov lyftes på budgetkonferensen 6 maj 2024. Materialet bifogas också som en bilaga till budgetunderlaget.

VA-taxa

Nämnden har i uppdrag att trygga och säkra kommunens dricksvatten- och avloppshantering med en minimerad påverkan på miljön. För att långsiktigt kunna göra detta har VA-taxans utformning och nivå en stor betydelse.

Det förebyggande arbetet för att klimatsäkra ledningsnätet för skyfall och förebygga läckor kräver stora investeringar nu och i framtiden. Att genomföra dessa investeringar är en nödvändighet för att säkerställa en hållbar verksamhet över tid, då ett föråldrat system riskerar att kosta kommunen och VA-kollektivet stora summor samt medföra risker för en säkrad dricksvattenförsörjning och miljön. Det är därför av stor vikt att VA-taxan även framåt läggs på en nivå som säkerställer att nämnden kan möta dessa utmaningar. Den framtagna VA-planen ger en uppfattning om investeringsbehovet.

Det är viktigt att kontinuerligt se över taxornas struktur och nivå för en god kostnadstäckning. För att få budgeten i balans krävs en kraftigt ökad total finansiering på grund av eftersatt underhåll, kraftiga kostnadsökningar och att taxan inte höjts sedan januari 2021. Förvaltningen har presenterat ett förslag om ökad finansiering á 23,5% vilket krävs för att hamna i strukturell balans och kunna arbeta proaktivt.

Fastighetsnära insamling av avfall

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar. Ansvarsövergången sker den 1 januari 2024. Följande hållpunkter är centrala:

1 januari 2024: Kommunerna får ansvar för insamling av förpackningar från hushåll genom fastighetsnära insamling eller lättillgängliga insamlingsplatser. Kommunerna ska då också erbjuda separat insamling av matavfall från hushåll. Förvaltningen arbetar med detta under innevarande år.

1 januari 2026: Kommuner ska ordna separat insamling av förpackningar på torg och i parker samt andra populära platser där kommunen har ett renhållningsansvar enligt gaturenhållningslagen. Behöver tas med i framtida budgetunderlag.

Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen. De vanligast förekommande förpackningsslagen (papper, plast, metall och glas) ska alltid samlas in fastighetsnära. Ett arbete som planeras inför och tas med i kommande budgetunderlag. Bollebygd planerar att göra omställningen i april 2026.

3. Teknik- och servicenämndens behov

Påverkan teknik- och servicenämnden

Nämndens högst prioriterade behov markeras med blått.

Under året kommer dialog kring avtal föras med Bollebo. Ingen

överenskommelse är nådd ännu och eventuella kostnadsökningar kan bli aktuella och lyfts då som ett separat ärende.

Område	Kommentar	Belopp (mnkr.)	Konsekvens om kompensation ej tillförs
Utredningar inför projekt	Med syfte att inte arbeta upp projektkostnader som eventuellt inte ger ett faktiskt värde och på sikt kan innebära kostnader för utrangeringar.	0,5	Nämnden får svårare att lösa grunduppdraget, alternativt kan utredningar inte genomföras vilket kan skjuta projekt på framtiden.
Förvaltningscontroller/utvecklingsledare	Samordna arbetet med planering, uppföljning, riskhantering och styrning i förvaltningen. Tjänst redan rekryterad för att möta behovet av ökad struktur, analys och utvecklingsarbete.	0,8	Mindre övergripande struktur-/utvecklingsstöd. Tröghet i införande av Stratsys. Mindre tid för chefsutveckling och kontinuitetsarbete. Genomförandet av grunduppdraget kommer innebära att utvecklingsarbetet ligger på sparlåga
Rivning Lillängsvägen 3 (tillfällig ramhöjning)		0,3	Risk för tillhåll och olyckor. Observera fastighetsägaransvaret (FÄ).
Rivning Lillängsvägen 10 (tillfällig ramhöjning)		0,3	Se ovan.
Administratör fastighet	Underlätta för Fastighetschef. Ökat ansvar har skett på enheten då alla hyresavtal på fastigheter hanteras nu av enheten.	0,7	Hög arbetsbelastning chef. Svårt att få rimliga förutsättning för att kunna ta FÄ:s ansvar. Strukturarbete behövs och vi är sårbara då det inte finns någon back-up.
Enkelt avhjälpna hinder (EAH)	En post som avser att förbättra tillgängligheten för kommuninvånare med funktionsnedsättningar. Dialog med pensionärsföreningen kan göras för att öka medinflytandet.	0,2	Kommunen upplevs mindre tillgänglighetsanpassad vilket medför en högre risk för olyckor. Svårare att tillgodose önskade tillgänglighetsanpassningar från kommuninvånare
Tekniker – gata	Omfördelning i arbetssättet mellan VA/Gata. Speglar bättre den nedlagda tiden.	0,7	Snedfördelning av tjänsterna och arbetet som utförs. Eftersom VA är taxefinansierat går det inte att bara "flytta" ramen.
Flytt från Tingkullen	Enheterna som idag har sina kontorsplatser i Tingkullen flyttar till nya, billigare lokaler på	-0,9*	

	Stationsvägen. Detta frigör budgetutrymme om 0,9 mnkr. årligen.		
Minskat anslag politisk verksamhet	Nämnden har något färre sammanträden och ledamöter än vad som beräknades i budgeten inför 2024.	-0,1	
Summa ovan		2,5	

*Flytten från Tingkullen till Stationsvägen frigör 0,9 mnkr. i årligt utrymme men anpassningar behöver göras och förvaltningen bedömer att år 1 (2025) kommer bli dyrare då tillgänglighetsanpassningar behöver göras. Dessa beräknas till 0,4 mnkr. som, om de beviljas bör avgå från teknik- och servicenämndens ram 2026.

Påverkan andra nämnder

Område	Kommentar	Belopp (mnkr.)	Konsekvens om kompensation ej tillförs
Elkostnader – höglåsttid	De fasta kostnaderna för elen under höglåsttid är högre än budgeterat. Kostnadstäckning behöver ske.	0,4	Fastighet behöver sänka ambitionsnivån på annat håll för att kompensera den högre kostnaden.
Pooltjänst lokalvård	Nuläget är svårlost med befintlig personalstyrka. En ytterligare pooltjänst ökar robustheten vid frånvaro.	0,6	Oförändrad arbetssituation och hög arbetsbelastning.
Administratör 50% - lokalvård	Utöka nuvarande (50%) tjänst som administratör till heltid.	0,3	Sämre planerat städ/administrativt stöd. Svårt att hantera bemanningsbehov efter kl. 11:30 vid hög sjukfrånvaro.
Måltidsutvecklare	Stödja och avlasta enhetschef. Ökade antal anpassade måltider har ökat kraftigt. Krisberedskap ställer nya krav på krismenyer och tillgänglighet på livsmedel.	0,6	Svårighet att vara en närvarande chef till stor arbetsgrupp.
Summa		1,9	

4. Investeringar

Observera att:

- Investeringar gällande krisberedskap som ligger under teknik- och servicenämndens ansvar inte lyfts i listan nedan utan i en förvaltningsgemensam.
- Med varje investering följer normalt en förändrad driftskostnad som behöver beaktas i tillhörande driftsbudget över investeringens livslängd.

Belopp i mnkr.

Investeringar	2025	2026	2027
Reinvesteringar fastighet	10,0	10,0	10,0
Reinvesteringar VA*	9,0	13,0	13,0
Reinvesteringar gata**	4,5	4,5	4,5
Verksamhetsavfall - sorteringsmöbler	0,3	-	-
Utbyggnad kontor Råssa	2,5	-	-
Inglasad altan biblioteket	0,8	-	-
Digitala vattenmätare VA	0,5	-	-
Lås- och larmsystem VA	1,0	-	-
Processlösning tillfälligt miljötillstånd BARV	5,5	-	-
Belysning gata***	4,0	-	-
Avläsningsutrustning ÄVC	0,1	-	-
Nya grillar till kommunens badplatser	0,2	-	-
Gräsklippare****	0,8	-	-
Totalrenovering A-huset Bollebygdskolan	-	15,0	-
Summa	43,2	42,5	27,5

*Reinvesteringar VA föreslås öka från 9,0 mnkr. årligen. Fr.o.m. 2026 Uppdelat i reinvesteringar i anläggningar om 5,0 mnkr. och ledningsnät 7,0 mnkr.

**Reinvesteringar gata föreslås öka från 1,5 mnkr. årligen; syftet är att öka takten för asfalteringar där flera insatser behöver göras. Omfattar även investeringar i GC-nätet vilken tidigare legat separat som en post om 1,5 mnkr. årligen.

***Kan göras i etapper, t.ex. om 2 mnkr. 2025, 2 mnkr. 2026 osv.

****Traditionell gräsklippare ca. 0,6 mnkr; eldriven 0,8 mnkr.

VA

Kommunens VA-verksamhet har inte höjt taxorna sedan 2021. Den kraftiga kostnadsutvecklingen gör att en stärkt finansiering är absolut nödvändig. Snitthöjningarna i riket de senaste åren har varit mycket höga och flera kommuner har under de senaste åren dubblat sina taxor.

En av de viktigaste VA-tekniska frågorna är hur de befintliga VA-ledningsnäten samt anläggningar behöver förnyas och med vilken takt. Det är viktigt att ha en strategi för hur förnyelsen ska gå till så att rätt åtgärd sätts in på rätt ställe i rätt tid. Svenskt Vatten rekommenderar ingen specifik förnyelsetakt, varje VA-organisation måste själv göra bedömningen av vilken takt som är lämplig för tillfället. Takten kan variera över tid, beroende på tillståndet på det befintliga ledningsnätet. Förnyelsetakten i Bollebygds kommun har varit låg och ledningarna är gamla, vilket innebär att investeringsbehovet är stort. Fortsatta investeringar samt ökad förnyelsetakt vad gäller VA-ledningar är absolut nödvändigt. Idag nyttjas resurserna många gånger till läcksökning och övriga reaktiva åtgärder. Förvaltningen föreslår en höjd reinvesteringstakt för att säkerställa VA-nätets funktion och vattnets kvalitet.

VA-utbyggnadsplan arbetas fram i syfte att se över befintlig bebyggelse där utbyggnad av allmänt (kommunalt) vatten och avlopp kan bli aktuell på grund av risk för människors hälsa och miljö. Planen syftar till att ge en översiktlig bild av vilka områden i kommunen som kan ha behov av allmänt VA (vatten och avlopp) och kan sedan ligga till grund för mer detaljerad planering av VA-utbyggnad. Samtidigt pågår dialog med Härryda kommun kring tidplan för överföringsledningar och fördelningsnyckel vad gäller kostnader.

Efter 2025 får nuvarande verk i Bollebygd inte ta emot avloppsvatten. Därför lyfts en post för processlösning avloppsreningsverk under avsnitt 4. Processlösningen beräknas kosta 5,5 mnkr. och kostnaden är väsentligt lägre än de tidigare uppskattningar som gjorts. Värt att notera är att processlösningen endast är tillfällig och ett nytt verk behöver byggas på sikt. Detta ligger med i den långsiktiga VA-kalkylen och kommer innebära mycket höga kostnader varpå finansiering behöver säkerställas. Samrådsmöten har ägt rum med bland annat Länsstyrelsen för att få ett nytt tillfälligt tillstånd för reningsverket på ca 10 år. Nya krav på nitrifikation innebär att nya processer kommer att implementeras. 2 olika förslag på lösningar har utretts vilket har landat att lokalisering behålls och ny lösning inryms på samma plats. Handlingar för ett erhålla tillståndet kommer att skickas in under hösten och därefter kommer en handläggningstid på 6 månader att infalla. Utifrån eventuella begärda kompletteringar kan starttiden för ombyggnationen komma att påverkas. Då det är ett starkt behov att inte förlänga starttiden kommer projektering startas parallellt vilket dock innebär ett mindre ekonomiskt risktagande som behöver mätas mot att befintligt tillstånd endast gäller för 2025.

Gata samt gång- och cykelvägar

För att inte halka efter i underhållet av vägar behöver ramen för gatuinvesteringar läggas på 4,5 mnkr. årligen. Risker är annars att asfaltering, renovering av vägunderlag, ombyggnationer, etcetera, förskjuts och inte görs trots att behovet finns. Gatuenheten identifierar ett stort behov av att öka takten för asfalteringar. Belysningsbytet behöver fortsätta i hög takt för att säkerställa att vi får tillgång till de armaturer som behövs, vilka i snar framtid försvinner från sortimentet. Om bytet inte finansieras i närtid kommer åtgärderna per stolpe vara större och därmed innebära väsentligt högre kostnad.

Synpunkter om tillgänglighetsanpassningar har också inkommit till kommunen och med en åldrande befolkning kommer behovet öka med att arbeta med EAH, enkelt avhjälpa hinder, varvid en ny post på 0,2 MSEK/år föreslås under avsnitt 3.

Nämnden har utmaningar i att hantera halkbekämpningen inom ram under vintrar. Ingen ramhöjande post lyfts specifikt för ändamålet men del av den ofördelade budgeten bör designas gatuenheten vid särskilt tuffa vintrar.

Lokaler

Nämnden har en reinvesteringsbudget på 10 mnkr. årligen och nivån är rimlig sett till underhållsskulden och möjligheterna enheten har att genomföra underhåll och reinvesteringar. Större ny- och ombyggnation hanteras genom lokalresursplanen hos Kommunstyrelsen.

Teknik- och servicenämnden ser ett stort behov att samlokalisera ledningsgruppen, varpå en utbyggnad av Råssa föreslås under punkt 4. Idag sitter ledningsgruppen utspridd i flera olika fastigheter vilket försvårar samordningsvinster. I samband med utbyggnad bör också ett ytterligare mötesrum planeras.

Verksamhetsavfall

För att ha möjlighet att nå mål 4.1 i Klimat 2030 behöver förvaltningen köpa in sorteringsmöbler á 4 fraktioner (mat- och restavfall samt plast- och pappersförpackningar) till alla kommunens lokaler. Miljöstationer behöver också köpas in till ett fåtal fastigheter.

Park

Parkenheten behöver en ytterligare gräsklippare; kostnaden beror på huruvida en el- eller fossildriven gräsklippare anskaffas, varav den eldrivna varianten är väsentligt dyrare.

Enheten föreslår också, efter förslag från invånare, att köpa in nya grillar till kommunens badplatser.

Omvärldsanalys visar att det på flera områden finns en ny hotbild mot Sverige och det finns därför ett mycket stort behov av att arbeta förebyggande med kontinuitetsplanering. Samhällsviktig infrastruktur måste säkras såsom VA, el och transporter

5. Konsekvenser av utebliven budgettilldelning

Om Teknik- och servicenämnden inte tilldelas ram för vad som specificeras i detta dokument är det sannolikt att invånarna kan antas uppleva kommunen som mindre trygg, sämre underhållen samt att utveckling inte sker i linje med den vision som kommunen kommunicerar. För de områden som nämnden markerat i blått är bedömningen att insatsen är så pass viktig att, om ram inte tilldelas, behöver annan verksamhet inom nämnden nedprioriteras. Brist på ram innebär inte endast att kostnader skjuts på framtiden utan även att de ökar och driftsäkerheten försämras. Vid utebliven budgettilldelning behöver nämnden styra vilka områden som ska nedprioriteras.